

27.2.2001

2614/4/98

Ratkaisija: Oikeusasiamies Lauri Lehtimaja

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Mirja Tamminen

SUOMALAIS-RUOTSALAISEN RAJAJOKIKOMISSION LUPAPÄÄTÖKSIÄ KOSKEVA VALITUSKIELTO

1

ASIA

1.1

Kantelukirjoitukset

Siltä osin kuin kantelijat aikaisemmassa kanteluasiassaan dnro 481/4/96 arvostelivat suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission päätöksiä, siirsin asian käsiteltäväksi erillisenä kanteluna dnrolla 2614/4/98.

1.2

Kantelu

Kantelijat arvostelevat rajajokikomission menettelyä ja päätöksiä sekä yleensäkin rajajokikomis-
siota koskevia säännöksiä muun muassa seuraavasti.

---

4. Valituskielto. Rajajokikomission antamiin luparatkaisuihin ei voi hakea muutosta valittamalla. Kantelijat katsovat, että valituskielto on Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastainen ja loukkaa heidän ihmisoikeuksiaan.

3

RATKAISU

3.5

Valituskielto

3.5.1

Oikeusohjeet

Rajajokikomission lupa tarvitaan vesistöön rakentamiseen, vesistön säännöstelyyn sekä sellaiseen toimintaan, josta voi aiheutua vesistön pilaantumista. Rajajokikomissio käsittelee nämä lupa-asiat hakemusasioina. Lupamenettelyssä ratkaistaan myös luvallistettavasta toiminnasta aiheutuvat korvauskysymykset.

Suomen ja Ruotsin välisen rajajokisopimuksen 8 luvun 15 artiklan mukaan rajajokikomission ratkaisuun, joka koskee käyttöön otetun omaisuuden tai edunmenetyksen, vahingon taikka haitan tahi 12 artiklassa tarkoitetun kustannuksen korvaamista, saa hakea Suomen osalta muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta (1.12.1999 asti vesiylöikeudelta) valittamalla. Muilta osin rajajokikomission hakemusasiassa antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin.

Sopimuksen 8 luvun 16 artiklan mukaan asiassa, jonka rajajokikomissio on ratkaissut, on kuitenkin soveltuvin osin noudatettava, mitä ylimääräisistä muutoksenhakukeinoista säädetään sen valtion laissa, johon kuuluvaa etua asia koskee.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mukaan jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tai häntä vastaan nostetusta rikossyytteestä. Samoin on Suomen perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Muun muassa oikeus hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

3.5.2

Kannanotto

Monet Suomen lainsäädäntöön sisältyneet, hallintoviranomaisten päätöksiä koskevat valituskiellot osoittautuivat ongelmallisiksi jo siinä vaiheessa, kun Suomi vuonna 1990 liittyi Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Vuoden 1995 perusoikeusuudistus on entisestään vahvistanut periaatetta, että jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva asia tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Rajajokikomission lupapäätöksiä koskeva valituskielto perustuu Suomen ja Ruotsin välillä vuonna 1971 solmittuun rajajokisopimukseen. Mielestäni valituskielto on tänä päivänä kyseenalainen siihen nähden, että rajajokikomissio tekee ratkaisuja ihmisten oikeuksiin ja velvollisuuksiin vaikuttavissa asioissa vaikka sitä ei voida pitää tuomioistuimena. Valituskieltoa on aikanaan perusteltu mm. sillä, että eräitä tärkeitä toimenpiteitä koskevat hakemusasiat on alistettava sopimusvaltioiden hallitusten harkittaviksi ja että joissakin tapauksissa komission päätös on molempien maiden hallitusten vahvistettava. Käsitykseni mukaan tällaista oikeussuojaa ei voida kuitenkaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan pitää nykyaikaisessa oikeusvaltiossa enää riittävänä eikä se voi korvata jokaiselle perus- ja ihmisoikeutena turvattua pääsyä tarvittaessa tuomioistuimeen.

Lupapäätöksiä koskevaan nykyiseen valituskieltoon on kiinnittänyt huomiota myös Tornionjokityöryhmä, jonka maa- ja metsätalousministeriö asetti 16.4.1999 valmistelemaan Suomen näkemyksiä rajajokisopimuksen uudistamisesta käynnistettäviä neuvotteluja varten. Työryhmä totesi 31.5.2000 antamassaan väliraportissa, että valituskiellon voidaan katsoa vaarantavan kansalaisten oikeusturvan toteutumista ja että rajajokisopimusta uudistettaessa valitusmahdollisuus tulisi laajentaa koskemaan lupapäätöksiä kaikilta osin.

Näin ollen asia ei anna minulle aihetta muuhun kuin että saatan edellä kerrotun käsitykseni maa- ja metsätalousministeriön ja sen kautta Tornionjokityöryhmän tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän ministeriölle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Jäljennös tästä päätöksestäni lähetetään tiedoksi myös ulkoasiainministeriön oikeudelliselle osastolle.
